

УДК 283/289

О. А. Спис
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та історії науки і техніки
Київського інституту залізничного транспорту
Державного університету інфраструктури та технологій

УКРАЇНСЬКІ ПРОТЕСТАНТИ У РІК ВІДЗНАЧЕННЯ ЮВІЛЕЮ РЕФОРМАЦІЇ: ДОСЯГНЕННЯ І ВИКЛИКИ

Рік відзначення 500-річчя Реформації завершився. За масштабом, активністю, різновекторністю заходів, які організували протестанти в Україні з нагоди святкування, не порівнюється жодна протестантська країна Європи і США також. Це неодноразово зазначали «високі» іноземні гості. Указ Президента надав змогу протестантам вийти на «велику сцену»: «Указ відкрив більше можливостей для протестантів вийти в інформаційний та суспільний (у тому числі освітньо-науковий) простір, і коли посилаються на нього, то, шкоріше, це робиться для того, щоб показати на місцях, що ми, євангельські християни, не секта, не сектанти, і що це оцінено на найвищому рівні – на рівні Президента України» [5]. Українські протестанти, чекаючи такої нагоди не одне сторіччя, виявилися консолідованими, незважаючи на широку конфесійну різноманітність (у відзначенні ювілейного року брали участь 25 конфесій); певною мірою забезпечені кадрово, відповідно до вимог часу, а головне, надзвичайно серйозно вмотивовані скористатися такою першою можливістю за весь час функціонування протестантизму в Україні поширювати Благую Звістку, говорити про правду у нашу добу постправди, заявити про себе як про Церкву Христову відкрито, сміливо і масштабно. Все це вказує на високу духовну свідомість українських протестантів, на те, що вчення не розходяться з ділами, про певну готовність відповідати духові часу у сенсі володіння сучасними технічними та інформаційними засобами. Задіяність журналістів і політиків, митців і програмістів, освітян і економістів, медиків і бізнесменів промовисто засвідчує про широку палітру демографічної складової частини сучасної протестантської Церкви в Україні, а провідна участь єпископів і пасторів, богословів і учителів, євангелістів говорить про підготовлений і посвячений корпус священнослужителів. Відомий науковець Р. Соловій зазначив: «Тема вийшла на широкий загал, отримала значний суспільний резонанс, привернула увагу науковців і громадськості» [10].

У зв'язку з відзначенням ювілею Реформації тема розвитку протестантизму в Україні привернула увагу багатьох істориків, соціологів, економістів, але найбільше, звичайно, цю тему досліджували філософи-релігієзнавці та богослови. Серед релігієзнавчих досліджень варто виділити праці В. Любашенко, П. Кралука, П. Яроцького, С. Саннікова, М. Черенкова, М. Балаклицького. Заходам, приуроченим святкуванню 500-річчя Реформації, вже встигли надати свою оцінку Л. Филипович, Р. Соловій, Т. Дятлик. Проте вражаючи соціально-демографічні зміни, ідейно-соціальні та доктринальні прориви і пошуки протестантських церков, їх місце і роль у формуванні громадянського суспільства в Україні, зв'язок із соціокультурними процесами все ще потребує всебічного й системного релігієзнавчого аналізу.

Актуальність вибраної теми полягає в тому, що українські протестанти, задіявши певною мірою різні суспільні інституції – міські ради, університети, бібліотеки, депутатський корпус, хоча і слабо відчутний, мали вплив на українське суспільство. У зв'язку з цим діяльність українського протестантського руху в рік відзначення «R – 500» потребує детального вивчення і систематизації в історичному ракурсі з метою глибшого усвідомлення еволюції самого протестантського руху в Україні і його впливу на суспільні процеси.

Метою статті є систематизація й аналіз діяльності українських протестантів, зумовленої переосмисленням розвитку та наслідками такого феномена, як європейська Реформація.

Напевно, всю картину заходів, подій, аналітичної роботи у рік відзначення ювілею найповніше і найкраще висвітлював спеціально створений протестантами сайт «R500.ua». На сайті за рік розміщено понад сотні аналітичних статей, більше 50 інтерв'ю з визначними особистостями протестантизму та інших відомих громадських діячів із найрізноманітніших суспільних сфер про актуальність реформації як протягом минулих п'яти століть, так і нині. Що стосується заходів, які проводилися за рік, організованих протестантами або з їхньою участю, то тільки на зазначеному сайті їх нараховується до 500. Аналіз інформації допомагає з'ясувати, що протестанти намагалися охопити кожен сферу суспільного життя.

Часто такі входження не було новиною для протестантів, оскільки мали ще раніше сформовані асоціації, місії, альянси, рухи тощо. Наприклад, протестанти були активні і раніше у процесі популяризації, утвердження християнських цінностей у сфері ЗМІ. З метою необхідності реформації засобів масової комунікації асоціація «Новомедіа» (Асоціація християнських журналістів, видавців і мовців, створена з ініціативи протестанта Р. Кухарчука) 13 років організує форуми для християнських журналістів, які є масштабними майданчиками для професійної реалізації, місцем зібрання медійної спільноти на засадах професійних стандартів і цінностей.

«Новомедіа» вже втретє входить до складу громадської ради при Державному комітеті телебачення і радіомовлення. Асоціація бере участь у громадському контролі інформаційного простору України з метою стежити за дотриманням засобами масової інформації стандартів професійної і християнської етики [4].

Асоціація вже п'ятий рік поспіль відзначає нагородами журналістів за компетентне висвітлення християнських цінностей у своїх матеріалах: християнські цінності на телебаченні, в друкованих ЗМІ та в інтернет-виданнях [8].

Водночас відбулися зміни і у власне протестантських ЗМІ. Вони набирають високого професійного рівня, стають конкурентоспроможними і конвергентними. І хоча створення християнських ЗМІ і далі для протестантської Церкви є нагальною потребою, але телеканал цілодобового супутникового мовлення «Надія», «Клуб Life», мультсеріал «Суперкнига», Світле радіо – проекти відомої в 106 країнах Асоціації «Еммануїл», низка сайтів, останній з яких «R – 500 ua», стають гідними уваги.

Взагалі, на початку інтернет-доби саме протестанти першими зрозуміли важливість використання ІТ. О. Добродум із цього приводу пише: «Протестантизм є активним, успішним і креативним у справі освоєння ІТ в релігійних цілях» [3, с. 49]. Українські протестанти активно поповнюють мережу світового протестантського інтернету численними сайтами церков і богословських навчальних закладів, місій і часописів, відеозаписами проповідей і свідощів, відеоконференціями і форумами, протестантським ТВ і музикою, онлайн-ресурсами, чатами, серверами спілкування. Євангеліє проповідується в соцмережах, форумах і дискусійних групах.

Протестанти дедалі активніше демонструють і свою громадянську позицію. Саме з ініціативи вже згаданого Р. Кухарчука у 2010 р. був створений Всеукраїнський громадський рух «Всі разом» – неформальне об'єднання громадських організацій та громадянських ініціатив, інфраструктура та ресурсний центр для суспільно корисних ініціатив, майданчик для суспільно корисних справ. Щороку

ця організація стає потужнішою, залучаючи еліту суспільства для вирішення важливих суспільних проблем через щорічні форуми.

З метою захисту сімейних цінностей у 2014 р. була створена ще одна міжконфесійна платформа – Альянс «Україна за сім'ю» (за ініціативи президента Асоціації «Еммануїл» Стіва Вебера). Керівник Влад Сила є членом експертної ради при міжфракційній групі «За духовність, моральність і здоров'я України» у Верховній Раді України.

Евангельські християни активно працюють за збереження інституту сім'ї і через низку інших місій, центрів, проєктів – «Молодь із Місією», Міжнародний Центр Батьківства, проєкт «Сильне покоління», АСЕТ(2005 рік) – Всеукраїнська благодійна організація, яка спрямована на пропаганду здорового способу життя, вірної сім'ї. На окрему увагу заслуговує Асоціація християнських таборів, створена у 1996 р. Лише 2017 р. у навчальних заходах узяли участь 2 243 працівників, які у своїх таборах мали вплив у середньому на 25 000 підлітків та молоді [9, с. 7].

Що виразно вирізняє протестантів від християн інших напрямів в Україні – це соціальне служіння. Особливо активно евангельські християни працюють зі знедоленими дітьми. Так, 20 років тому Р. Корнієнко започаткував соціальне служіння таким дітям, створивши Об'єднання соціальних проєктів «Отчий дім». Щомісяця Об'єднання допомагає 5 000 дітей. Реабілітаційний центр «Республіка Пілігрим» за 17 років функціонування допомогла більше 3 000 безпритульним дітям. Понад 2 000 безпритульних дітей була надана допомога за 18 років «Службою порятунку дітей». І колосальна, можливо й визначальна заслуга в тому, що нашій країні не властиве таке явище, як безпритульні діти, належить саме протестантам.

Протестанти активно долучилися до реформи, метою якої є відмовитися від інтернатної системи виховання. Вони є активними учасниками Альянсу «Україна без сиріт». На 2017 р. під опікою евангельських віруючих перебувають 20 000 дітей, 5 000 знедолених дітей отримують матеріальну допомогу [9, с. 10].

Протестантами створено численну кількість благодійних місій та асоціацій, реабілітаційних центрів для алко- наркозалежних, які входять до Всеукраїнської громадської організації християнських центрів реабілітації. Понад 300 протестантських реабілітаційних центрів допомогли 50 000 людей отримати свободу від алко- та наркозалежностей [9, с. 11].

Якщо раніше українські протестанти входження в політичну сферу суспільства вважали ледь не гріхом, то нині вони ініціюють і самі організують «молитовні сніданки» у стінах Верховної Ради (щорічні Національні молитовні сніданки запроваджені з 2011 р.), міських рад, університетів та самі є активними учасниками у своїй країні та за кордоном.

Саме протестанти у рік «R – 500» привернули увагу і запросили в нашу країну відомих світовій спільноті громадських діячів, парламентарів, професорів, проповідників із метою ознайомлення українського суспільства з реформаційними ідеями та їх здобутками в різних країнах світу.

Якщо на початок 1990-х рр. проблема професійної і не- професійної освіти виявилася однією з найбільш складних, то в 2017 р. існує вже розгалужена мережа богословських шкіл, які класифікуються за назвою, що відображає первинну мету і їх місію – коледж, семінарія, біблійний інститут і християнський університет [2]. На 2017 р. така мережа налічує 95 вищих духовних учбових закладів, 185 духовних шкіл рівня коледжу, що працюють на регіональному та церковному рівнях, 20 вищих духовних закладів рівня семінарії мають членство в Євро-Азіатській акредитаційній асоціації [9, с. 22].

Отже, за чверть століття виросло нове покоління – з новими парадигмами мислення, виховане в умовах свободи і відкритості до інформаційного простору. Тільки таке покоління здатне без страху, професійно у різних сферах суспільної діяльності нести евангельське світло.

Це з одного, зовнішнього боку, з іншого – рік відзначення 500-ліття Реформації сучасними протестантськими церквами України став серйозним викликом для самих протестантів, оскільки переосмислення історії актуалізувало питання внутрішньої ревізії, перш за все, у сенсі відповідності реформаційним ідеям, які стали поштовхом для повернення Церкви до витоків, що не могло не вплинути на світ, що цю Церкву оточував.

У низці заходів, які приурочувалися до події «R – 500», мислителями світськими і церковними висловлювалися погляди, які вже стали постулатами, що стосуються теми Європейської Реформації: 1) реформація не можлива без реформації серця; 2) реформація – це процес, який має тривати завжди. Все це загострило увагу, перш за все, богословів та служителів церкви, треба дати правдиву оцінку: чи відповідають протестантські церкви в Україні сучасним викликам Реформації, чи дійсно протестантські громади йдуть «слідом за Духом, який змінює свою дію» [6, с. 217], на що вказує сучасний дослідник С. Санніков; чи дійсно для сучасних протестантів лозунг «Незмінне Євангеліє – змінному світу» є дієвим.

Контент-аналіз наукових публікацій дає змогу виявити бачення цілої когорти богословів, пасторів, які вважають, що сучасній протестантській Церкві ще треба пізнати суть Реформації, щоб реформуватися самій. Так, богослов Т. Дятлик, голова правління Міжнародної ради з евангельської теологічної освіти у веб-конференції «Реформація – 500: як українські протестанти використали ювілей», зазначає: «Чомусь я впевнений, що популяризація самої Реформації не приведе нікого ближче до Бога, як не привели масові евангелізації. Я в цьому дійсно впевнений. Нам треба показати те, що є і задатись питанням: а що має бути? А мають бути, перш за все, тихі особисті стосунки з Христом, тихі особисті багаторічні стосунки з іншим, із ближнім, якого ми хочемо направити до Христа. Та й змінює людину не факт Реформації і не її гасла, а по суті і по правді – Христове Євангеліє і Дух Святий, бажання жити не стільки по духу Реформації, скільки по Духу Христа». Реформація почалася, продовжувалася і має продовжуватися (якщо є на це шанс в Україні), починаючи не з економіки, а з богословського осмислення таких питань: хто для мене Бог? хто для мене Церква? хто я для Бога? що для мене Суспільство? що для мене Природа?» [5].

Взагалі переосмислення уроків Реформації поставило для українських протестантів цілу низку актуальних питань. Одним із таких питань є: чи можна поставити знак дорівнює між Реформацією Церкви і реформацією суспільства, якщо так, то яким чином Церква може впливати на суспільство і чи взагалі вона це має робити? Навколо цього питання протестантський провід розділився на дві когорти: науково-богословський корпус та душпасторський провід. Богослови здебільшого стверджують, що сліпо калькувати Реформацію, яка відбулася у середньовічній Європі, вже не вдасться, та й перетворення суспільства – це не першочергове завдання Реформації Церкви. Так, М. Черенков зазначає: «Вона (Реформація – О.С.) буде не поверненням у Середньовіччя, але зціленням між епохами, відновленням такого спадкоємства, де є місце і для античності, і для Ренесансу, і для Просвітництва, і для постмодернізму, і для постспост» [13]. А закид «Ми можемо перетворити суспільство» Черенков сприймає як зухвалість. Інший відомий сучасний дослідник Р. Соловій із цього приводу переконаний також, що протестантська Реформація XVI ст. «не може бути повторена» [11].

Про те, що першочерговим завданням Церкви є не зміна суспільства, С. Санніков пише: «Є небезпека побачити реформацію як необхідність підлаштуватися під суспільство, орієнтуватися на суспільство» [6, с. 216], «<...>коли ми починаємо процес реформації – ми перебудовуємо себе під дією, перш за все, Духа, а не суспільства» [6, с. 217].

Так, вже згадуваний Т. Дятлик вважає: «Ми не можемо реформувати суспільство, ми можемо дозволити Богу реформувати мене особисто і допомогти іншому, ближньому,

щоб він, вона також дали змогу Богу реформувати себе. Тоді і буде реформація суспільства, коли кожен почне з себе, а не з ближнього» [5]. На думку дослідника, реформування суспільства без реформації особистої приведе до насилля.

Але протестанти переконані, що християнин не може виконати Божу волю поза суспільством і не перебуваючи в покликанні: «Християнській спільноті в Україні сьогодні, як ніколи, треба повернутися до таких понять, як місія Бога і місія християнина в професії і в суспільстві, а не тільки в церковному середовищі. Нам треба відійти від тлумачення поняття «поклоніння Богу» тільки в межах неділі чи під час богослужінь в інші дні тижня». Але: «Чи можемо ми змінити когось, якщо не змінимося самі? – запитує відомий сучасний протестантський філософ М. Черенков. – Захопленість перетвореннями зовнішніми без готовності до внутрішніх змін може закінчитися дуже погано – дискредитацією слів і девальвацією сенсів. «Презентувати себе» і «перетворити суспільство»? Врятуй нас, Господи, від таких «реформацій» [13].

Питання, яке витікає з попереднього й стало досить дискусійним, – чи можна повторити європейську Реформацію XVI ст. у нашому, слов'янському суспільстві? Богословці впевнені, що не можна ігнорувати особливості східноєвропейського світу з його вкоріненим візантійським мисленням, в основі якого лежить «раболіпство перед державною владою загалом» [7, с. 13], тоді як західне християнство «не боялось самокритики і реформ» [7, с. 19]. Саме це, напевно, і є відповіддю на роздуми, які висловлює проф. М. Черенков із приводу того, чому перші дві «хвилі» Реформації в Україні «не змогли докорінно змінити справ речей у домінуючих конфесіях та суспільстві загалом» [12, с. 320]. І, враховуючи думку В. Бачініна про те, що слов'янський світ із Візантією тісно зближує: 1) переконаність в тому, що вони завжди мають рацію та 2) інститути тоталітарної державності, можна допустити прогноз С. Саннікова, який вважає, що «ці риси навряд чи допустять реальну Реформацію в Східну Європу» [7, с. 20].

Ще одне питання, яке стало викликом для більшості церковнослужителів, – необхідність богословської освіти для протестантського проводу. Питання професійної освіти для священнослужителів взагалі не стояло раніше у вітчизняній протестантській спільноті через історичні причини. Якщо років 10 тому воно несміливо, «колуарно» обговорювалося лише в богословських колах, то і нині пастори бажали б його зняти з порядку денного. Проте протягом останнього року, у контексті святкування «R – 500», в широких обговореннях різнопланових плюсів і мінусів протестантизму, переосмислення історії і уроків Реформації це питання звучить дедалі гучніше, наполегливіше та більш переконливо в мас-медійному просторі, наукових колах і соціальних мережах. Щодалі, то особливо українські богослови (причому різноконфесійні), питання професійної освіти для священнослужителів роблять таким важливим, що від розв'язання якого великою мірою залежить доля українського протестантизму. Напередодні святкування «R – 500» доктор богослов'я, п'ятидесятник Р. Соловій, застерігаючи оргкомітети від профанації, писав: «<...> без критичного перегляду світоглядних пріоритетів, форм церковного устрою, парадигм взаємодії із суспільством, ставлення до науки і освіти, усі заклики до Реформації суспільства будуть профанацією великої події.

Така глибока реформація внутрішнього життя євангельсько-протестантських церков неможлива без уважного ставлення до богослов'я та освітніх богословських закладів, які мали б стати епіцентрами продукування необхідних смислів та ідей. На жаль, у східноєвропейському євангельському протестантизмі поширене неоднозначне ставлення до класичного богословського мислення. Вітчизняний протестантизм, що історично формувався як народний рух, здебільшого з підозрою ставився до інтелектуального виміру релігійності. Отже, богослов'я зверхньо сприймалося як форма згубного впливу західного «лібералізму», загроза питомих слов'янській духовності та небезпечне «мудрування».

У богословському пошуку, написанні статей чи книг часто вбачається вияв недостатньої духовності і стійкості у вірі (адже все вже й так відомо), непотрібне марнування часу, не пов'язане безпосередньо з виконанням Великого доручення Христа. Зауважимо, проте, що усі заклики реформувати Україну приречені на невдачу, якщо вони не будуть спиратися на богословський аналіз сучасної соціокультурної ситуації, вивчення тектонічних світоглядних трансформацій, які радикально змінюють обличчя нашого суспільства» [11]. Р. Соловій нагадує, що реформаційний рух XVI ст. – це університетський рух, а його засновником та іншими впливовими особами Реформації були «людьми високої освіти та культури», доктори богослов'я, професори, тощо [11].

На думку Т. Дятлика, реформація церкви відбувається тоді, коли поряд із Божим Словом і посвятою людини Богу стоїть ще й університетське богослов'я: «Справжній процес реформування євангелічної Церкви неможливий (імхо) без глибокого розуміння Євангелія, без особистої посвяти найперше Царству Божому (а не просто державі, чи нації) і без університетського богослов'я. Університет <...> задає місіологічні питання, без яких неможливий розвиток богослов'я, як осмислення того, що робить Бог і де ми, як Церква, можемо приєднатися до Його роботи. <...> Але нам, євангелічній спільноті, потрібно ще разом до цього рости» [5].

Доктор наук із соціальних комунікацій, адвентист М. Балаклицький пише: «Українські протестанти, в принципі, Біблію мають і, ймовірно, читають. Однак на заваді прогресу в цьому питанні стає брак відповідної освіти, що спричиняє низький поріг критичності щодо слів проповідників, богословську «всеїдність», релятивізм і суб'єктивність у сприйнятті священного тексту <...> нікого так не бояться проповідники, як біблеїсти».

Усе це викликає потребу не лише у красномовних пасторах (такі в Україні завжди були), а й у їхній системній освіті. Інтелектуальний потенціал пострадянського протестантизму залишається незапогребуваним і невикористаним. Вміючи змобілізувати на практичну діяльність «у полі», протестантські віруючі не роблять внеску в богослов'я та зокрема біблеїстику, не заохочують релігієзнавчих студій, не виховують національну автуру книговидання, за рідкісними винятками системно не працюють із доступними медіа. Не дивно, що системного свідчення в колах інтелігенції (надто національно свідомої) українські протестанти не ведуть – і успіху на цій ділянці не мають [1].

Отже, всі вищевказані питання виявилися досить дискусійними, такими, що потребують подальшого вирішення. Проте саме пошук, динаміка, а не закостенілість й свідчить про те, що український протестантський рух йде реформаційним шляхом.

Література

1. Балаклицький М. Реформація триває? URL: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/balaklycky_column/65255/.
2. Гура В. Классификация и обзор евангельских богословских ВУЗов Украины. URL: <https://www.religion.in.ua/main/analitica/38725-klassifikaciya-i-obzor-evangeliskix-bogoslovskix-vuzov-ukrainy.html>.
3. Добродум О.В. Модусы проявления WWW в функционировании протестантских общин. Реформація і сучасний світ. Філософія. Богослов'я. Наука: Матеріали Міжнародної наукової конференції. Одеса. Астропринт. 2017. С. 49–52.
4. Огляд діяльності Асоціації «Новомедіа» за 2017 рік. URL: <http://novomedia.ua/node/2009>.
5. Реформація-500: як українські протестанти використали ювілей / Веб-конференція з 31 жовтня 2017 09:00 до 8 листопада 2017 12:30. URL: https://risu.org.ua/ua/index/conferencedetails/47?questions_p=0.
6. Реформація и христианство в современном мире. Панельная дискуссия. Богословские размышления. Спецвыпуск: Реформація: история и современность. 2015. 237 с.
7. Санников С. Имплементация Semter Reformanda во временных и культурных контекстах Восточной и западной

Европы. Богословские размышления. Спецвыпуск: Реформация: восточноевропейские измирения. 2016. № 17. 237 с.

8. Семь журналистов получили в Киеве награды за освещение христианских ценностей URL: www.religion.in.ua/news/vazhlyvo/38079-sem-zhurnalistov-poluchili-v-kieve-nagrada-za-osveshhenie-xristianskix-cennostej.html.

9. Сім'я як духовна фортеця. Протестанти. Надбання України – Асоціація ПОКЛІК. 2017. 30 с.

10. Соловій Р. Досвід Реформації повторити неможливо, але її уроки потрібно врахувати. URL: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2017/12/27/151830/>.

11. Соловій Р. Ювілей Реформації: профанація чи рецепція. URL: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/rsoloviy_column/64881/.

12. Черенков М. Протестантизм і «Східна Реформація». Протестантські церкви у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій (до 500-ліття Реформації): Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 27–28 квітня 2017 р.). Тернопіль – Київ: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 363 с.

13. Черенков М. Реформація під питанням. URL: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/mcherenkov_column/64948/

Анотація

Спис О. А. Українські протестанти у рік відзначення ювілею реформації: досягнення і виклики. – Стаття.

На основі контент-аналізу протестантських електронних ресурсів, наукових видань, а також досліджень численних заходів у статті проаналізовано діяльність українських протестантів у рік відзначення 500-річчя Реформації. Виявлено, що подія святкування ювілею Реформації стала своєрідною візитною карткою протестантського руху в суспільно-релігійному житті, яка засвідчила, що протестантська церква є відкритою до суспільства, здатна відповідати на різні суспільні виклики. Поряд із цим ця подія стала серйозним викликом для самих протестантів, оскільки переосмислення історії актуалізувало питання внутрішньої ревізії, перш за все, у сенсі відповідності реформаційним ідеям.

Ключові слова: 500-річчя Реформації, українські протестанти, реформація церкви, реформація суспільства, реформаційний рух, реформаційні ідеї.

Аннотация

Спис О. А. Украинские протестанты в год юбилея Реформации: достижения и вызовы. – Статья.

На основе контент-анализа протестантских электронных ресурсов, научных изданий, а также исследований многочисленных мероприятий в статье проанализирована деятельность украинских протестантов в год празднования 500-летия Реформации. Выявлено, что событие празднования юбилея Реформации стало своеобразной визитной карточкой протестантского движения в общественно-религиозной жизни, которая показала, что протестантская церковь открыта для общества, способна отвечать на различные общественные вызовы. Наряду с этим, это событие стало серьезным вызовом для самых протестантов, поскольку переосмысление истории актуализировало вопрос внутренней ревидии, прежде всего, в смысле соответствия реформационным идеям.

Ключевые слова: 500-летие Реформации, украинские протестанты, реформация церкви, реформация общества, реформационное движение, реформационные идеи.

Summary

Spys O. A. Ukrainian protestants in the year of commemoration annual reform: achievements and challenges. – Article.

On the basis of content analysis of Protestant electronic resources, scientific publications, as well as studies of numerous events, the activity of Ukrainian Protestants in the 500th anniversary commemoration of the Reformation was dissected. It was found that the celebration of the anniversary of the Reformation became a kind of a carte-de-visite of the Protestant movement in social and religious life, which testified that the Protestant church was open to society, capable of responding to various social challenges. At the same time, this event was a major challenge, first of all, for the Protestants themselves, because rethinking of the history has actualized the issue of internal revision, first of all, in the sense of conforming to reformist ideas.

Key words: 500th anniversary of the Reformation, Protestant movement, Reformation of the church, society reformation, reform ideas.